

munka, amely a csengőkről, a gázmérő használatáról, az ablakszellőztető-készülékekről épp oly részletesen szól, mint akár a bútorszövetekről. Függelékül kétszáz háztartási receptet közöl röviden a berendezés rendbentartására és pontos árjegyzékben sorolja el, hogy egy-egy szoba berendezési tárgyai körülbelül mennyibe kerülhetnek. Szép és okos könyv, amelynek minálunk való használatát csak a bérházlakásnak a családi háztól eltérő volta nehezíti meg. Megnehezíti, de nem teszi lehetetlenné.

KRÓNIKA

BÁRCZY ISTVÁN A KÜLFÖLDIESKEDÉS ELLEN. Bárczy István az Iparművészeti Társulat közgyűlésén tartott elnöki megnyitójában igen találó és megszívlelésre érdemes szavakban fordult a magyar iparművészeti törekvéseknek egyik legnagyobb akadályá, a külföldieskedés ellen. Beszédének idevonatkozó részét, amely oly előkelő helyről erősíti meg az általunk is vallott eszméket, az alábbiakban közöljük olvasóinkkal:

„A törekvéseink elé tornyosuló számos akadályok közül ez alkalommal kiragadunk egyet, melyen minden jószándék, igyekezet és fáradozás megtörik: közönségünknek egy régi, immár tarthatatlan és megokolatlan előítéletét. A külföldieskedésre gondolok, amely társadalmunk rétegeit áthatja és mérhetetlen károkat okoz művészeti és gazdasági érdekeinknek egyaránt.

Társadalmunknak súlyos betegsége mindenek túlbecsülése, ami külföldi és a ma már teljesen jogosulatlan bizalmatlanság a hazai termeléssel, a magyar szellem, a magyar művészi és ipari munka alkotásaival szemben. Itt az ideje, hogy nyomatékosan rámutassunk erre az egészségtelen állapotra és szögezzük le mindjárt, hogy ez a beteges tünet annál gyakoribb, annál mélyebben rejlő, minél magasabbak a társadalmi osztályok. Az egészséges magyar sovinizmus, az erős nemzeti érzés, amely társadalmunkat az élet minden vonatkozásában át kellene hogy hassa és vezesse, hiányzik éppen ott, ahol talán leginkább helyénvaló, ahol jellemző nemzeti és faji sajátosságainkat képviselő kulturánk: művészetünk termékeinek pártolásáról, istápolásáról van szó. Éppen társadalmi hierarchiánk erre leghivatottabb, mert legtehetősebb körei — legalább részben — ma még idegenül, hogy ne mondjam ellenségként állanak törekvéseinkkel szemben. Napról napra érkeznek hozzánk panaszok, melyek igen szomorúnak

tüntetik föl a helyzetet. Nem kicsinyes érdek indít arra, hogy előhozakodjam ezzel a sajnos jelenséggel. Nagyon jól tudom, hogy nem szabad és nem lehet elzárkóznunk a külföld elől, mert hiszen az országok iparának és kereskedelmének fejlődése termelésük kölcsönös és állandó cseréjén alapszik. De a mi külföldieskedésünknek nem a kölcsönösség az alapja. Itt egészen egyoldalú, tárgyilag megokolatlan vonzódásról van szó a külföldi művészeti termékek iránt, amit még azzal sem lehet menteni, hogy a vásárolt vagy megrendelt dolgok itthon nem készülnek vagy nem kaphatók. A mi fogyasztóink közül sokan még mindig oly kevésre becsülik saját termelőerőinket, hogy nem is igyekeznek azokat fölkeresni, meggyőződni arról, hogy képességeik kiállják a versenyt a külföldiekkel.

Célját tévesztett dolog volna a fogyasztóközönséget a beszerzési források szabad megválogatásában korlátozni. De a külföldieskedés túlkapasait nem lehet szó nélkül hagyni. Minden illetékes tényezőnek, a kamaráknak, szociális és gazdasági egyesüléseknek, nemzetgazdákknak, művészeknek és művésztestületeknek oda kell hatniok, hogy a közönséget fölvilágosítsák és ráneveljék a hazai ipar, kereskedelem és művészet következetes pártolására.

Ez a föladat már alapítása óta benne van társulatunk munkaprogrammjában. Három évtized alatt a társulat jelentékeny eredményeket ért is el ezen a téren. De most, amikor a kultúrnépek erejük minden megfeszítésével igyekeznek a legjobban és legszilárdabban elhelyezkedni a világ gazdaságban, amikor minden társadalmi réteg szervezkedik a maga jogainak biztosítására és az államok évszázadra kiható kulturális és gazdasági alakulások alapjait rakják le, nekünk is a mi szűkebb feladatkörünkben meg kell jelölnünk azt az irányt, amely bennünket a biztos fejlődés, a nyugodt előrehaladás útjára visz.“

YBL. Azok az épületek, amelyek a művészet méhében születtek s amelyek nemzedékeken át hirdetik származásuk előkelőségét, olyanok, mint az emlékszobrok, amelyeket egy nemzet önnönmagának emel. Évekből évtizedek, évtizedekből századok lesznek s a szellemi kultúra légiés kincsei sokszor elfoszlanak az idők ködében, de az épület századok múlva is tömören, erősen áll, hogy bizonyosságot tegyen alkotóinak eszmei nemesiségéről. A nagy francia családok babonás hitének ez az értelme, ezért volt a meggyőződésük, hogy kihál az a család, amelyik nem épít. S ugyanez érvényes a nemzetekre is: kihál az a nemzet, amely nem épít s bol-

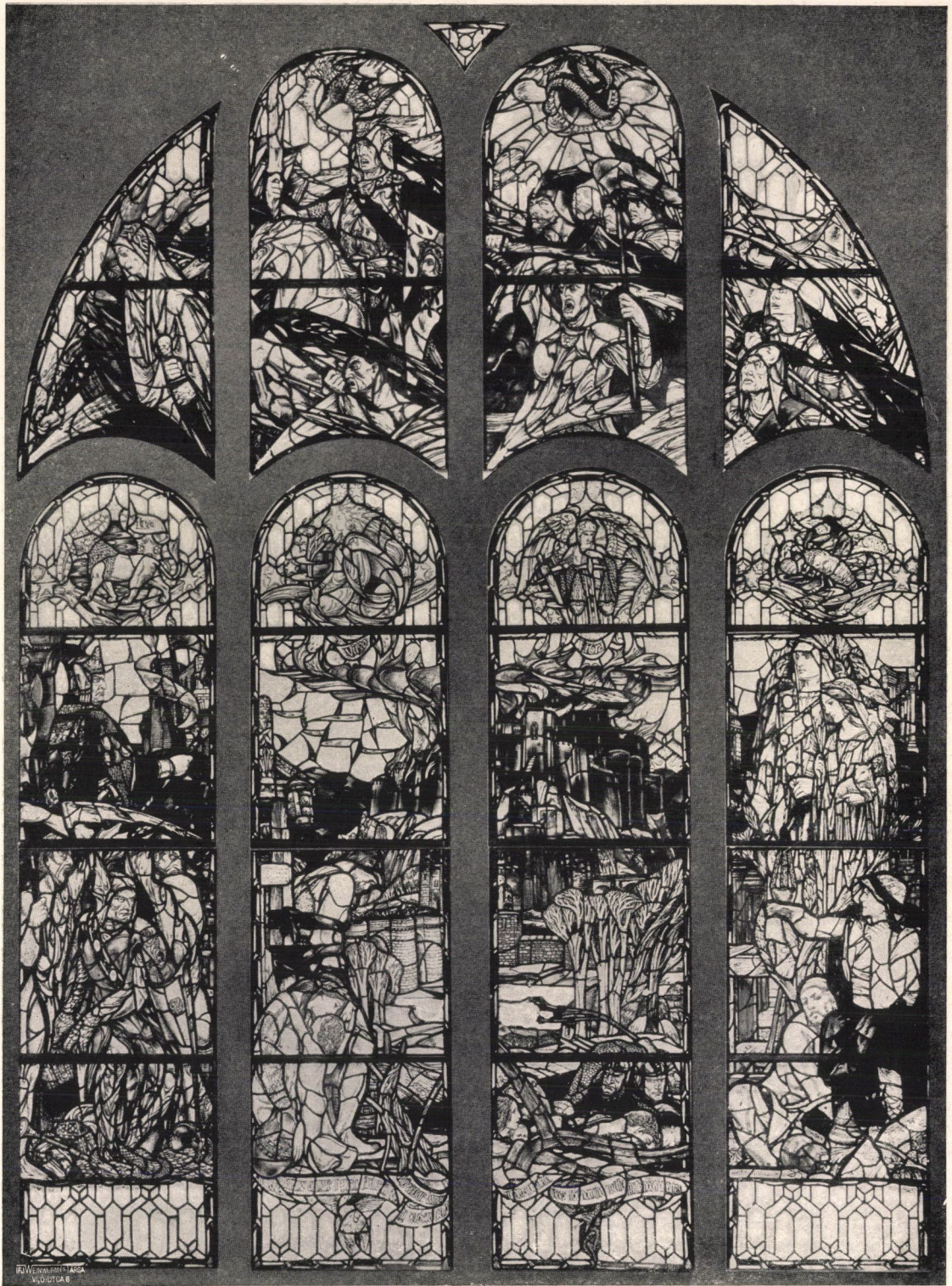

214.

*Non galeae, non ensis erant: sine militis usu
Mollia securae peragebant otia gentes.*

214. Douglas Strachen: A hágai békepalota ablakai.
Anglia adománya. I. A kezdetleges kor.

214. Douglas Strachen: Vitraux pour le Palais de la Paix
de la Haye. Don de la Grande-Bretagne, I. L'Age primitif.

W. STRACHEN
V. D. UTCA

215.

*Tu potes unanimes armare in proelia fratres
Atque odiis versare domos, tu verbera tectis*

*Funereasque inferre faces, tibi nomina mille
Mille nocendi artes.*

215. Douglas Strachen: A hágai békepalota ablakai.
Anglia adománya. II. A hódítások kora.

215. Douglas Strachen: Vitraux pour le Palais de la Paix
de la Haye. Don de la Grande-Bretagne. L'Age de conquêtes.

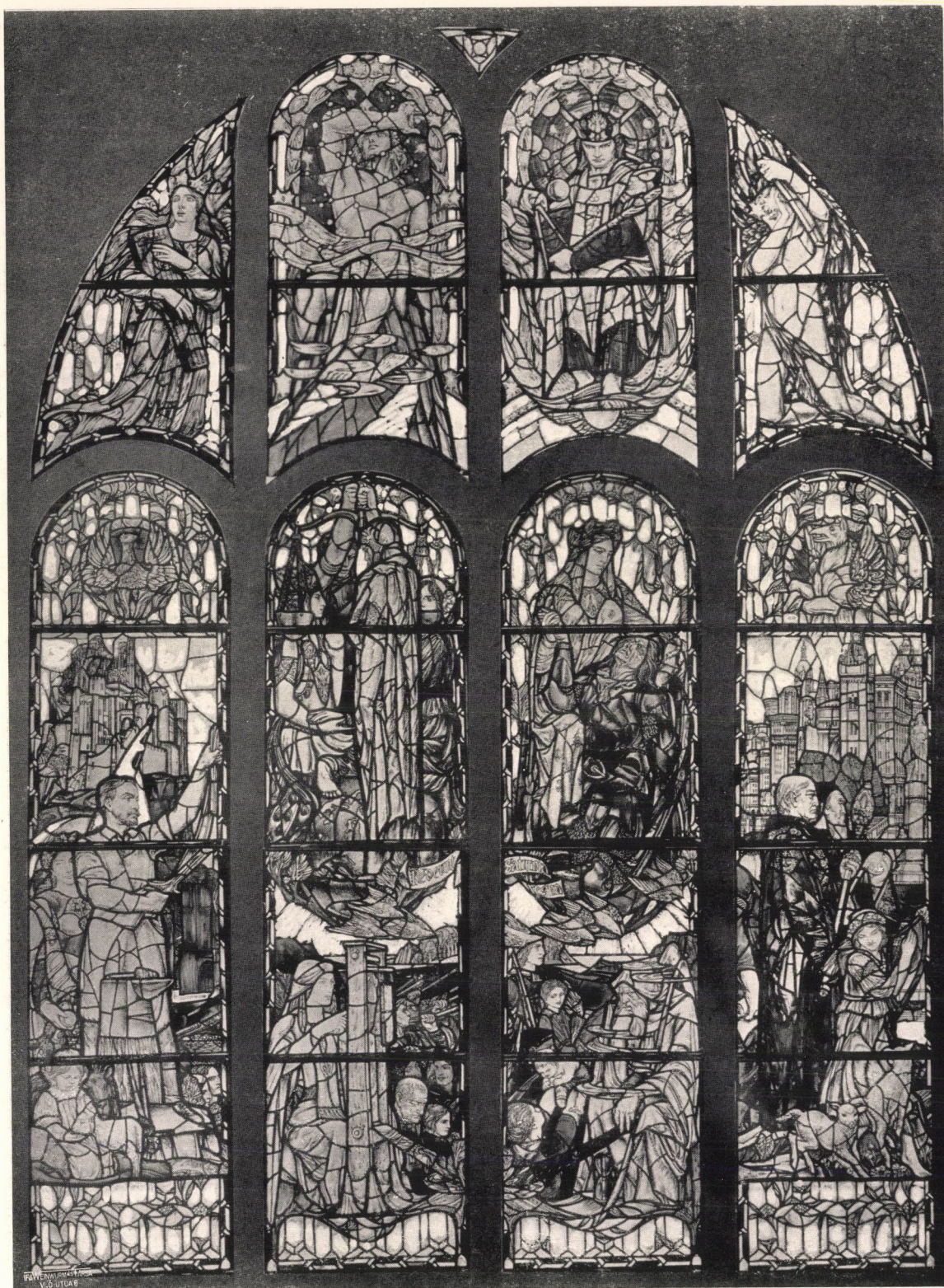

216

*Sensim vis efficit ipsa
Vivida naturae ut cessent fera munera Martis.*

216. Douglas Strachen: A hágai békepalota ablakai.
Anglia adománya. III. A jelenkor.

216. Douglas Strachen: Vitraux pour le Palais de la Paix
de la Haye. Don de la Grande-Bretagne. III. Le Présent.

217.

Redeunt Saturnia regna.

217. Douglas Strachen: A hágai békepalota ablakai.
Anglia adománya. IV. A megvalósított béke.

217. Douglas Strachen: Vitraux pour le Palais de la Paix
de la Haye. Don de la Grande-Bretagne. IV. La Paix réalisée.

dog az a nemzet, amely építeni tud, amelynek fiai között nagy építők vannak, akik gondoskodnak fajuknak, nemzetüknek örökkévalóságáról. Nekünk, sajnos, ebből a boldogságból is csak annyi jutott, mint a szellemiség összes kincseiből s ezért százszorosan kell hogy becsüljük azokat a keveseket, akik fajunk hírét eljegyezték az örökkévalósággal. S ezek között elsősorban a legnagyobb építőt, Ybl Miklóst, akinek alakja büszkén és nemesen ragyog elő a magyar civilizáció kialakulásának forгатagzavarából. Száz esztendeje, hogy született, s férfikora, tehetségének, művészetének teljes kivirágzása arra az időre esett, amikor Magyarországon helyreállottak a politikai és társadalmi viszonyok s amikor a nemzet kivételes fiai fel kellett hogy építsék az új Magyarországot. S Ybl Miklós első volt az építők között, épített mint az architektúra kivételes mestere és épített mint a magyar szellemiség egyik első képviselője. Keze munkája örökre itt maradt közöttünk s mi csak most, amikor hosszas tanulás után felértünk hozzá, kezdjük észrevenni annak nemességét. Most bámulva állunk az épületek előtt, amelyek ebben a hirtelen felnőtt, koravén nagyvárosban a tradíciót, a nyugati műveltséget, a klasszikus tudás érett szellemét és a művészetnek örök értékeit képviselik. Tisztelve és meghatottan csodáljuk ezt a kivételes szellemet, mert a forrongás és kezdetlegesség világában olyan műveket alkotott, amelyeknek íze, mint a legnemesebb óboré: mély, komoly, tüzes és erős. Csodáljuk benne a fölényt, amellyel a stílusokat, a világ építőművészetének összes nagy eredményeit ismerte és csodáljuk a fantáziának azt a bőségét és eredetiségét, amellyel az átértett formákból ismét újat, egyénit és izgatót tudott alkotni. De legfőképpen a művészt csodáljuk benne, akinek képzeletében annyi báj, ötlet és erő lakott, akinek ízlése annyira választékos és finom, aki megőrizve lényének komoly konzervativizmusát, alkotásait mégis örökre elevenné tudta tenni. Ezt az örök elevenséget bámuljuk talán leginkább, mert mindennap újra és újra találkozunk az épületeivel és mindig újra és újra friss szépségeket fedezünk fel bennük. Olyanok, mint a föld legmélyére húzódó, kimeríthetetlen bányák, amelyeknek kincsei után még generációk és generációk kutathatnak és sohasem eredménytelenül. A mostani generációnak különösen szüksége van erre a kutatásra, az építőművészet válsága még mindig nem ért véget és az architektúra sohasem szorult rá inkább azokra az ősökre, akik a klasszikus nivót képviselik. Magyarországon ennek a nivónak Ybl Miklós a legelső képviselője, ő mutatja

azokat a kvalitásokat, amelyekre a magyar építőművészeknek törekedniök kell, az ő műveiből szól feljűk a legnemesebb építőművészetnek tiszta, harmonikus zengése. Tiszteletének így különös aktualitása van s a magyar kultúra, amely születésének százados évfordulóján bizonyosságot tett erről a tiszteletéről, abban a tudatban cselekedett, hogy nemcsak a múltat koszorúzta meg, hanem a saját jövőjének tett szolgálatot. Mert minél forróbb, őszintébb és cselekvőbb ez a tisztelet, annál biztosabb a magyar építőművészet jövője.

MAJOVSZKY PÁL — MINISZTERI TANÁCSOS. Lapunk zártakor értesülünk a kultuszminisztérium művészeti osztálya főnökének előléptetéséről, mely mindenfelé osztatlan megalégedést és örömet keltett. Majovszky dr. immár közel két évtizedig szolgálja a művészi kultúra ügyét rajongó lelkesedéssel, alapos hozzáértéssel és nem csekély áldozatkészséggel. Különösen sokat köszön neki a magyar iparművészet, mely tettrekész igaz barátját és támogatóját bírja benne. Amidőn őt méltón megérdemelt kitüntető előléptetése alkalmából üdvözöljük, kívánjuk, hogy önzetlen és eredményes munkásságát, bámulatos energiáját és nemes ízlését a magyar művészet javára még igen sokáig érvényesíthesse.

MŰVÉSZET A TISZTELT HÁZBAN. A politikai viták és országos gondok forró levegőjű hajlékába, a képviselőházba, ritkán vonul be a művészet békés szellője, talán csak minden évben egyszer, a kultuszvita idején, amikor a művészet ügyeinek is akad egy-egy szószólója. Az idej vitából sem maradt ki s azok a felszólalások, amelyek a műemlékek fokozottabb védelmét, valamint az építőművészet rendszeresebb fejlesztését kívánták, bizonyára igen jó szolgálatokat tettek a magyar szellemiségnek. Mi azonban nem ezekről akarunk megemlékezni, hanem inkább azokról, amelyek nem történtek meg, holott igen kívánatosak lettek volna. Magyarán mondva, kissé keveseljük azt az érdeklődést, amelyet a képviselőház a művészet ügyei iránt tanusít. Magyarországon a művészetnek annyi aktuális kérdése van, a művészet és iparművészet fejlesztése annyi új, nagyszabású teendőket követel, a művészi kultúrában annyi megvitatandó kérdés van s mégis egyiknek sem jutott közölök szónok. S ez nemcsak azért sajnos, mert magában a Házban nem csendült meg a művészet hangja, hanem még inkább, mert azt a látzatot kelti, mintha maga az országos érdeklődés is olyan lanyha volna, mint amilyen kifejezésre a képviselőházban jut. Szeren-